

PROJEKT
INDESK
PRÍRUČKA



INOVATÍVNY ROZVOJ PODNIKATEĽSKÝCH ZRUČNOSTÍ MLÁDEŽE



innovative
development of
entrepreneurial
skills of youth

2018



innovative
development of
entrepreneurial
skills of youth

INDESK
Project Handbook

<http://www.business-skills.eu/>
<https://moodle.business-skills.eu/>

Tento projekt bol financovaný s podporou Európskej komisie.
Táto publikácia vyjadruje len názory autorov a Komisia nemôže
nieť zodpovednosť za akékoľvek použitie informácií,
ktoré sú v nej obsiahnuté.

Spolufinancované z
programu Európskej únie
Erasmus+



OBSAH

1 Úvod	5
2 Podnikateľské príležitosti mládeže v EÚ	11
3 Výsledky diskusií za okrúhlym stolom a dotazníkových prieskumov	23
4 Program kombinovaného vzdelávania	33
5 Pilotné testovanie a hodnotenie vzdelávacieho programu	49
6 Závery a odporúčania	57



1. ÚVOD

O projekte INDESK

Jednou zo skupín najviac postihnutých krízou sú mladí ľudia, ktorým by sa preto mala venovať osobitná pozornosť. Po ekonomickom boome je pre využitie plného potenciálu zamestnanosti obzvlášť dôležité zvýšiť aktívnu účasť mladých ľudí a ľudí začínajúcich svoju kariéru na trhu práce. Zvýšením záujmu mladých ľudí na začiatku svojej kariéry a mládeže o podnikanie a podporovaním získavania potrebných podnikateľských kompetencií sa podnieti podnikateľská činnosť mladej generácie a nepriamo aj ich angažovanie sa v ekonomickom živote spoločnosti.

Preto sme v rámci projektu „Inovatívny rozvoj podnikateľských zručností mládeže“ (INDESK) skúmali politiky, programy a osvedčené postupy, ktoré pomáhajú rozvíjať podnikanie mládeže a spracovali sme ich do nového inovatívneho vzdelávacieho programu na podporu podnikania mládeže, ktorý sa zameriava najmä na zvyšovanie povedomia mladých ľudí o podnikaní a rozvoj ich podnikateľských schopností.

Projekt INDESK:

- identifikoval programy zamerané na rozvoj podnikania mládeže vrátane rôznych metodológií v oblasti vzdelávania, nástrojov aktívnej politiky trhu práce na zvýšenie podpory podnikania a zamestnatelnosti mladých a mentorských programov určených pre túto cieľovú skupinu v partnerských krajinách (vypracovanie medzinárodnej porovnávacej analýzy);
- zorganizoval diskusné fóra so zainteresovanými stranami na trhu práce na tému zvyšovania podnikateľskej gramotnosti mladých spojených s dotazníkovým prieskumom, na základe ktorého sformuloval medzinárodné odporúčania pre rozvoj podnikania mládeže;
- zostavil, otestoval a zaviedol inovatívny modulárny (individuálny aj on-line) vzdelávací program vychádzajúci z medzinárodných skúseností na podporu integrácie mladých ľudí na trh práce prostredníctvom podnikania;
- vypracoval pokyny k realizácii inovatívneho vzdelávacieho programu v rôznych inštitúciách, ktoré sú súčasťou tejto príručky.

Priama cieľová skupina:

Mladí ľudia vo veku 15-29 rokov.

Nepriame cieľové skupiny:

- Vzdelávacie inštitúcie, školy;
- Poradenské centrá;
- Neziskové organizácie, mimovládne organizácie mládeže;
- Zamestnávateľia.

Vychádzajúc zo skutočnosti, že zvyšovanie zamestnatelnosti a podnikateľskej činnosti mladých ľudí je ťažiskovou témou vo všetkých európskych krajinách, členovia partnerstva sú presvedčení, že je potrebné zaangažovať viaceré zainteresované skupiny a spoločne pomôcť oživiť podnikateľského ducha mladej generácie.

Partneri projektu

Táto príručka je výsledkom spolupráce partnerov projektu INDESK a je voľne dostupná u jej autorov a partnerov projektu INDESK:

- TREXIMA Bratislava, spol. s r.o. (Slovensko)
- LENO Consulting (Francúzsko);
- Endurance (Holandsko);
- Human Profess Közhasznú Nonprofit Kft. (Maďarsko);
- Spoluprácou pre lepšiu budúcnosť - Veľký Meder (Slovensko).



Zľava doprava: Laurent Dedieu, Zsuzsanna Antal, Maria Hernandez, Mariann Magyar, Ildikó Hanuliaková, Jakub Žabka, Diana Kozáková, Rob Versteeg

Čo pre Vás znamená byť podnikateľom?



<https://www.trexima.sk/>

„Byť podnikateľom pre mňa znamená trvalý záväzok poskytovať klientom stále kvalitnejšie a na mieru šité služby s pridanou hodnotou. Vyžaduje si to vytrvalosť, odhodlanosť a snahu neustále sa zlepšovať a prichádzať s novými nápadi. Len tak má podnikanie zmysel a dlhodobú perspektívu.“

Géza Mihály



<http://www.leno.fr/>

„Podnikanie je ako život – striedajú sa v ňom šťastné a ťažké okamihy, víťazstvá a prehry. Úspešný podnikateľ sa naučí nebáť sa prehier, lebo vie, že po každej prehre príde niečo lepšie.“

Laurent Dedieu a Maria Hernandez



<http://ozbuducnost.sk>

„Podnikanie pre nás znamená možnosť realizovať kreatívne nápady v súlade s potrebami zákazníkov a k ich maximálnej spokojnosti. Základným predpokladom úspechu je zodpovedný prístup ku klientom, obchodným partnerom aj zamestnancom.“

Ildikó Hanuliaková a Zoltán Hanuliak



<http://www.humanprofess.hu/>

„Podnikateľstvo pre nás znamená, že zodpovedáme nielen za seba, ale aj za svojich spolupracovníkov. Veríme, že vytvárame hodnoty a prispievame k hospodárskemu a sociálnemu rozmachu našej komunity.“

Mariann Magyar a Zsuzsanna Antal



<http://www.endurance.nl/>

„Ja som sa k podnikaniu dopracoval. Ako zamestnanec som sa občas cítil obmedzovaný nadriadenými. Chcel som robiť vlastné rozhodnutia, rozvíjať sa a určovať si vlastné limity. Po 16 rokoch podnikania môžem povedať, že som veľmi rád, že som sa pre tento krok rozhodol. Našťastie som vtedy ešte netušil, aké problémy pritom budem musieť riešiť, ale už nikdy by som nemenil! Svoje rozhodnutie som nikdy neoľutoval a dodnes neľutujem!“

Rob Versteeg

2. PODNIKATEĽSKÉ PRÍLEŽITOSTI MLÁDEŽE V EÚ

Mladí ľudia musia na ceste k dospelosti čeliť rôznym výzvam. Zrejme jednou z najväčších výziev je nájsť si uspokojivú prácu. Podnikanie sa považuje za jedno z možných riešení nezamestnanosti mladých ľudí. Rozhodnutie založiť si podnikanie vychádza z predpokladu, že ekonomická sebestačnosť jednotlivca bude trvať počas jeho celého produktívneho života a bude prispievať k rozvoju nielen rozsahu, ale aj kvality podnikateľskej činnosti v rámci hospodárstva. Cieľom rozvíjania podnikateľských zručností v rámci formálneho a neformálneho vzdelávania je podporovať kreativitu a inováciu mládeže a jej schopnosť generovať a realizovať nápady v praxi. Mládež však na začiatku podnikateľskej aktivity čelí rôznym prirodzeným prekážkam vrátane obmedzeného finančného, ľudského a sociálneho kapitálu.

Nasledovná kapitola je sumarizáciou rozsiahlej štúdie, ktorá bola vypracovaná v rámci projektu INDESK. Východisková štúdia obsahuje prehľad osvedčených postupov, projektov, programov a politík zameraných na rozvoj podnikania mládeže v partnerských krajinách a v rámci Európskej únie (ďalej len „EÚ“). Jej skrátená verzia sumarizuje jej hlavné výstupy.

Mladí ľudia na európskom trhu práce

Mladí ľudia patria na trhu práce medzi znevýhodnené skupiny, a preto sú predmetom viacerých relevantných opatrení EÚ. V tomto dokumente sa pod pojmom „mládež“ rozumejú mladí ľudia vo veku 15-29 rokov. Podľa údajov Eurostatu bol v roku 2017 podiel mladých ľudí na celkovom počte obyvateľov EÚ 17,2 %, z toho 6 398 100 mladých ľudí bolo nezamestnaných, čo predstavuje nezamestnanosť mládeže 13,2 %, z čoho bolo 4,2 % dlhodobo nezamestnaných. Miera nezamestnanosti mládeže je 7,5 % a 32,5 % tvoria mladí zamestnanci s dočasnou pracovnou zmluvou. Z hľadiska predmetu nášho prieskumu je zaujímavé, že je medzi nimi 2 604 900 samostatne zárobkovo činných osôb.¹

V celoeurópskom kontexte sa miera nezamestnanosti mládeže pohybuje na úrovni približne 19 %. Medzi jednotlivými členskými štátmi EÚ sú však v nezamestnanosti mládeže veľké rozdiely. Napríklad v Španielsku a Grécku je takmer každý druhý mladý človek nezamestnaný, pričom neštuduje a nezúčastňuje sa ani odbornej prípravy, v dôsledku čoho vznikajú spoločnosti vysoké náklady. V Nemecku je miera nezamestnanosti tejto cieľovej skupiny len 7 %.²

Napriek aktivitám, ktoré vlády členských štátov a EÚ vyvíjajú, je pre mladých ľudí stále veľmi ťažké nájsť si dobré miesto na trhu práce. Nech už sú mladí ľudia akokoľvek motivovaní, v súčasnosti pre nich neexistuje dostatočný počet pracovných miest.

Európske stratégie a opatrenia na podporu integrácie mladých ľudí na trh práce

EÚ s cieľom riešiť nezamestnanosť mládeže a oživiť podnikateľského ducha mladej generácie prijala viacero kľúčových politík, programov, stratégií a vlajkových iniciatív na podporu podnikania mládeže. V nasledujúcej časti uvádzame prehľad tých najdôležitejších.

Záruka pre mladých³

Záruka pre mladých je záväzok členských štátov EÚ zabezpečiť, aby všetci mladí ľudia do 25 rokov získali kvalitnú ponuku na učňovské, odborné alebo ďalšie vzdelávanie alebo zamestnanie vyhovujúce ich schopnostiam a skúsenostiam do štyroch mesiacov od začiatku ich nezamestnanosti alebo po ukončení školskej dochádzky. Od januára 2014 využilo program Záruka pre mladých 16 miliónov mladých ľudí, z čoho 10 miliónov získalo konkrétnu ponuku, väčšinou ponuku zamestnania. Približne dve tretiny mladých ľudí, ktorí sa zapojili do programu Záruka pre mladých v roku 2015, získalo ponuku zamestnania, vzdelávania, odbornej prípravy alebo učňovskej prípravy.⁴

¹ <http://ec.europa.eu/eurostat/web/youth/data/eu-dashboard>

² [http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/File:Youth_unemployment_figures,_2007-2016_\(%25\)_T1.png](http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/File:Youth_unemployment_figures,_2007-2016_(%25)_T1.png)

³ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1079;>
<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1090&langId=en>

⁴ Ďalšie informácie sú dostupné na: http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-15-4102_en.htm

Iniciatíva na podporu zamestnanosti mládeže⁵

Iniciatíva na podporu zamestnanosti mládeže (angl. skratka YEI) je jedným z hlavných finančných nástrojov EÚ na podporu implementácie programu Záruka pre mladých. Táto iniciatíva bola zahájená za účelom poskytnutia podpory mladým ľuďom žijúcim v regiónoch, kde nezamestnanosť mladých ľudí v roku 2012 presahovala 25 %. V roku 2017 bola iniciatíva rozšírená aj na regióny, v ktorých bola nezamestnanosť mladých ľudí vyššia ako 25 % aj v roku 2016.

Program YEI je špecificky určený na podporu mladých ľudí, ktorí neštudujú, nie sú zamestnaní a nezúčastňujú sa ani odbornej prípravy (angl. skratka NEET) vrátane dlhodobu nezamestnaných a tých, ktorí nie sú evidovanými uchádzačmi o zamestnanie. Zabezpečuje, aby sa v tých častiach Európy, kde sú tieto problémy najakútnejšie, mohli mladí ľudia dostať k cieľenej podpore. Program YEI umožňuje financovanie:

- učňovskej prípravy;
- odbornej prípravy (stáže);
- umiestnenia na pracovisku;
- ďalšieho vzdelávania pre získanie kvalifikácie.

Program zamestnanosti a sociálnej inovácie⁶

Program zamestnanosti a sociálnej inovácie (angl. skratka EaSI)⁷ je finančný nástroj EÚ na podporu kvalitnej a udržateľnej zamestnanosti poskytujúci primeranú sociálnu ochranu, ochranu pred sociálnym vylúčením a chudobou a zabezpečuje lepšie pracovné podmienky. Program EaSI spravuje priamo Európska komisia.

Zahrňa tri programy, ktoré sa realizovali v období 2007-2013, a to PROGRESS, EURES a Mikrofinancovanie Progress.

Tieto programy tvoria tri osi programu EaSI. Tretia os Mikrofinancovanie a sociálne podnikanie, ktorá sa týka bezprostredne podnikania, má tri špecifické ciele:

- Uľahčiť prístup k mikropôžičkám a ich dostupnosť pre ohrozené skupiny, ktoré si chcú založiť nové podnikanie alebo rozvíjať existujúce podnikateľské aktivity a mikro podniky;
- Vybudovať inštitucionálnu kapacitu pre poskytovateľov mikropôžičiek;
- Podporiť rozvoj sociálnych podnikov najmä uľahčením prístupu k financovaniu.

Akčný plán Podnikanie 2020 – oživenie podnikateľského ducha v Európe⁸

Akčný plán Podnikanie 2020 vypracovaný Európskou komisiou je návrh činností zameraných na využitie podnikateľského potenciálu Európy, na odstránenie existujúcich prekážok a podnetenie zásadných zmien v oblasti kultúry podnikania v EÚ. Jeho cieľom je uľahčiť zakladanie nových podnikov a vytvoriť oveľa priaznivejšie prostredie pre prosperitu a rozvoj podnikateľov.

Akčný plán Podnikanie 2020 vymedzuje tri oblasti, v ktorých je potrebné zaviesť okamžité opatrenia:

⁵ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1176>

⁶ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1081>

⁷ <http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=11158&langId=en>

⁸ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52012DC0795&from=EN>

- vzdelávanie a odborná príprava v oblasti podnikania s cieľom podporiť zariadenie a rozvoj podnikov;
- odstránenie súčasných administratívnych prekážok a podpora podnikateľov v rozhodujúcich fázach podnikateľského cyklu;
- oživenie kultúry podnikania v Európe a výchova novej generácie podnikateľov.

Akčný plán a jeho kľúčové činnosti bude Európska komisia sledovať prostredníctvom ukazovateľov konkurencieschopnosti, priemyselnej politiky a mechanizmov riadenia Small Business Act (angl. skratka SBA). Na úrovni členských štátov je za usmerňovanie implementácie tohto akčného plánu zodpovedný vyslanec pre malé a stredné podniky menovaný príslušnou národnou vládou. Akčnému plánu predchádzala verejná konzultácia, do ktorej sa mohli zapojiť všetci občania a organizácie.⁹

Erasmus pre mladých podnikateľov¹⁰

Erasmus pre mladých podnikateľov je program cezhraničnej spolupráce, ktorý podnecuje výmenu podnikateľských a manažérskych skúseností. Výmena sa realizuje v rámci pobytu začínajúceho alebo budúceho podnikateľa u skúseného podnikateľa, ktorý podniká formou malého alebo stredného podnikania v inej krajine. Za posledných päť rokov využilo tento program viac ako 2 500 podnikateľských dvojíc.

Existujú aj ďalšie siete a programy mimo rámca EÚ na podporu podnikania mladých ľudí, pričom za najvýznamnejší sa považuje program Junior Achievement¹¹. JA Worldwide je globálna sieť pozostávajúca zo 123 krajín, v ktorých majú študenti možnosť prakticky si vyskúšať svoje podnikateľské nápady a schopnosti a založiť si prvé podnikanie na medzinárodnom trhu.

Identifikácia „aktívnych zložiek“ systému podpory podnikania mládeže

Vo všeobecnosti platí, že podnikanie musí byť súčasťou učebných osnov odborných aj všeobecnovzdelávacích škôl. Zručnosti ako iniciatívnosť a kreativita sa musia rozvíjať v rámci vzdelávacieho systému. Školy musia zároveň zlepšiť prepojenie medzi podnikateľmi a podnikmi. Podnikanie by sa malo považovať za prierezovú činnosť, ktorú musia podporovať rôzne sektory.

Zainteresované subjekty uvádzajú mnohé problémy, s ktorými mladí ľudia zápasia pri zakladaní podnikania, ale aj možnosti, ako by sa proces zakladania podnikania dal zjednodušiť, ako napríklad:

- zlepšiť vzdelávanie založené na zručnostiach
 - zmeniť mentalitu/kultúru podnikania
- Ľudia sa boja podnikania a uprednostňujú zamestnanecký vzťah. Podnikanie sa považuje za príliš komplikované a príliš riskantné, a preto ak chceme rozvíjať podnikanie, musíme najprv zmeniť tento názor na podnikanie;

⁹ <https://ec.europa.eu/growth/smes/promoting-entrepreneurship/action-plan>

¹⁰ <http://www.erasmus-entrepreneurs.eu/>

¹¹ <https://www.jaworldwide.org/>

- ľahší prístup k finančnej podpore
Mladí ľudia nemajú dostatok finančných prostriedkov na založenie podnikania a nedostanú sa ľahko ani k bankovým pôžičkám, a preto je potrebné zlepšiť finančnú pomoc určenú špecificky pre mladých;
- zníženie administratívnych nákladov;
- zlepšenie a rozšírenie poradenských služieb. Tieto služby by mali byť k dispozícii na všetkých odborných školách, univerzitách a mládežníckych združeniach.

Vzdelávanie v oblasti podnikania

Vzdelávanie v oblasti podnikania má mladým ľuďom pomôcť zadefinovať základnú myšlienku svojho podnikania, rozhodnúť sa pre jeho náplň a vhodnú organizačnú formu, osvojiť si potrebné poznatky z oblasti daní, financií a účtovníctva a komunikácie s obchodnými partnermi a výberu vhodných spolupracovníkov. Absolvovanie podnikateľského vzdelávania by malo prispieť k získaniu základných podnikateľských zručností. Podnikateľské vzdelávanie sa zvyčajne realizuje formou modulov a môže prebiehať aj vo forme moderného kombinovaného či e-vzdelávania.

Základy podnikania by si mladí ľudia mali osvojiť vo vyšších ročníkoch základnej školy a na stredných školách prostredníctvom všestranného rozvoja kompetencií, ktoré im umožnia rozhodnúť sa pre podnikanie. Formálne vzdelávacie systémy sú zvyčajne pomerne dobre prepracované v oblasti kompetencií týkajúcich sa profesionálnych zručností, ale v oblasti rozvoja kľúčových kompetencií súvisiacich s osobnostnými charakteristikami, ako napr. sociálne zručnosti, flexibilita, kreativita či motivácia sa ešte musia zlepšiť.

K tomu je potrebné uskutočniť nevyhnutnú transformáciu pedagogickej kultúry a posilniť:

- pedagogickú činnosť zameranú na študenta;
- diferencovanú metodiku;
- personalizované spôsoby učenia;
- zavádzanie samoregulačných stratégií;
- variabilné riešenia riadenia učenia;
- kooperatívne techniky.

Podnikateľské zručnosti

Úspešní podnikatelia musia nadobudnúť nasledujúce prierezové kompetencie:

- odborné poznatky z oblasti podnikania (napr. v oblasti legislatívy, financií a pod.);
- tvorivosť;
- sociálne zručnosti;
- komunikačné zručnosti;
- organizačné schopnosti;
- riadenie času;
- riešenie problémov;
- iniciatívnosť;
- poznanie vlastných silných a slabých stránok;
- flexibilita;
- motivácia;
- zodpovednosť;
- kritické myslenie;
- rozhodovanie;

- plánovanie;
- samostatnosť;
- efektívnosť;
- zvládanie úspechu a neúspechu;
- manažment rizík;
- vytrvalosť.

Pri rozvíjaní podnikateľských zručností je dôležité venovať sa aj rozvoju:

- počítačových zručností (IT);
- jazykových znalostí;
- sebareprezentácie / marketingu;
- finančnej gramotnosti;
- odborných poznatkov z danej oblasti.

Rozvíjať a zdokonaľovať tieto oblasti je jednoduchšie ako všeobecné kompetencie uvedené vyššie, pretože existuje veľa kurzov zameraných na relatívne rýchle a efektívne zdokonalenie poznatkov a zručností v týchto oblastiach. Na druhej strane však budete musieť postupne sami na seba kladť stále vyššie nároky a v rámci „učenia sa zo skúseností a praktických situácií“ sa vaše zaužívané vzorce správania a osobnostné charakteristiky budú postupne meniť.

K zvýšeniu podnikateľského potenciálu mladých ľudí môže prispieť aj:

- členstvo v organizáciách alebo združeniach mladých podnikateľov;
- stručné, jednoduché a praktické informácie (napr. vo forme video inštruktáže) o zakladaní podnikania, povinnostiach podnikateľov a pod.;
- organizovanie bezplatných školení pre začínajúcich podnikateľov v spolupráci so štátom, verejnými a neziskovými organizáciami;
- organizovanie informačných seminárov o možnostiach získania grantov;

- rozvíjanie kompetencií (napr. komunikačných zručností) štátnych zamestnancov a verejných inštitúcií zodpovedných za poskytovanie informácií o povinnostiach podnikateľov a dostupnosť príspevkov na založenie podnikania;
- podporovanie systému duálneho vzdelávania aj pre malé a mikro podniky.

Návrhy na zlepšenie situácie v oblasti finančnej podpory:

- poskytnutie vstupného kapitálu na založenie podnikania prostredníctvom rôznych verejných programov;
- zníženie daňového zaťaženia podnikateľského sektora;
- zníženie administratívneho zaťaženia existujúcich podporných programov.

3. VÝSLEDKY DISKUSÍ ZA OKRÚHLYM STOLOM A DOTAZNÍKOVÝCH PRIESKUMOV

V súlade s plánom projektu jednotliví partneri zorganizovali vo všetkých partnerských krajinách diskusie za okrúhlym stolom a distribuovali dotazníky.

Diskusné fórum

Diskusné fóra sa v jednotlivých krajinách uskutočnili podľa nasledujúceho harmonogramu:

Krajina	Dátumy	Počet účastníkov
Maďarsko	06.02.2017 07.02.2017	Univerzitní študenti; mladí začínajúci podnikatelia vrátane zdravotne postihnutých; manažéri mikro a malých podnikov; súkromní podnikatelia; HR manažéri; učiteľ; škooliteľ; primátor; zástupca rómskej samosprávy; odborník na zamestnanosť Celkom: 15 osôb (1. okrúhly stôl) 11 osôb (2. okrúhly stôl)
Slovensko	09.02.2017	Zástupcovia partnerstva Spoluprácou za lepšiu budúcnosť; zástupcovia Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Komárne; zamestnávateľa a pracovníci chránenej dielne; zástupcovia mimovládnych organizácií; súkromní podnikatelia zo sektoru ubytovacích, stravovacích, finančných, poisťovacích, administratívnych, podporných a vzdelávacích služieb; predstavitelia samospráv; učitelia stredných odborných škôl; uchádzači o zamestnanie ako potenciálni podnikatelia. Celkom: 18 osôb

Francúzsko	17.02.2017	9 študentov z radov mládeže; 4 podnikatelia; 4 škoolitelia; 1 kariérny poradca Celkom: 18 osôb
Holandsko	17.02.2017	Univerzitní študenti (5); mladí študenti uvažujúci o založení podnikania (3); manažéri malých a stredných podnikov (3); súkromní podnikatelia (2); škoolitelia (4) a učitelia (2) Celkom: 19 osôb
Celkový počet účastníkov: 81 osôb		

Členovia partnerstva pripravili súbor otázok, ktoré prediskutovali s účastníkmi diskusií za okrúhlym stolom, a sformulovali všeobecné závery.

1. Čo by mladým ľuďom pomohlo stať sa podnikateľmi?

Hlavným cieľom tejto otázky bolo zistiť, aká forma pomoci by bola pre mladých ľudí najvhodnejšia. Vedia mladí ľudia, že existujú rôzne iniciatívy EÚ a národné politiky zamerané na podnikanie mládeže? Vedia, kde majú hľadať podobné informácie? Diskutovalo sa o tom, či majú prístup k potrebným informáciám, či využívajú všetky existujúce iniciatívy EÚ a národných vlád, či sa pri hľadaní informácií stretávajú s nejakými problémami, aký systém by sa mal podľa ich názoru zaviesť napríklad na úradoch práce či v agentúrach, ktorý by im pomohol získať potrebné informácie. Odpovede na túto otázku mali ukázať, do akej miery tieto iniciatívy koncoví užívatelia využívajú a sformulovať kľúčové odporúčania.

Podporné otázky: Poznáte nejaké iniciatívy EÚ alebo vládne programy/politiky na podporu podnikania mládeže? Ak áno, už ste ich niekedy využili? Aké máte s nimi skúsenosti? Narazili ste na nejaké problémy alebo prekážky, keď ste ich chceli využiť?

2. Vzdelávanie v oblasti podnikania

Hlavným cieľom bolo zistiť názory na to, aký druh či metódu vzdelávania by mladí ľudia, ale aj samotní zamestnávateľia a vzdelávacie inštitúcie (ak boli zastúpené v rámci okrúhleho stola) uprednostňovali. Odpovede na túto otázku mali poskytnúť spätnú väzbu ohľadom toho, či by vzdelávanie v oblasti podnikania malo byť súčasťou formálneho vzdelávania alebo či formálne vzdelávanie skutočne dokáže študentom poskytnúť tieto poznatky a zručnosti, alebo by tento typ vzdelávania mal byť zabezpečovaný v rámci inej formy vzdelávania.

Podporné otázky: Mali by sa zaviesť niektoré študijné programy vo formálnom vzdelávaní? Je vôbec potrebné zavádzať poznatky o podnikaní do formálneho vzdelávania (ako predmet, hoci aj voliteľný) alebo v rámci štátom hradeného poradenstva a konzultačných služieb v školách alebo formou mentorstva? Alebo stačia na to „rýchlokurzy“ (v rámci neformálneho vzdelávania)? Mali by sa existujúce učebné osnovy formálneho a neformálneho vzdelávania rozšíriť? Je formálne vzdelanie dostatočné a efektívne (ak si myslíte, že nie je, ako by sa podľa vás mala zvýšiť jeho efektívnosť)?

3. Podnikateľské zručnosti

Hlavným cieľom bolo zistiť názory účastníkov na náplň vzdelávacieho programu.

Podporné otázky: Ktoré sú podľa vášho názoru kľúčové zručnosti potrebné na to, aby sa z niekoho stal (úspešný) podnikateľ (napr. prezentačné schopnosti, digitálne zručnosti, podnikateľské postoje...), ale aj na to, aby si dokázal rozvíjať svoje osobnostné charakteristiky a schopnosti, ako napr. sebavedomie, kreatívne myslenie, sebaúčinnosť a pod.

Výstupy diskusie pri okrúhlom stole

Výstupy z diskusií za okrúhlym stolom sa v jednotlivých krajinách výrazne líšili. Kým v Holandsku sa uplatňuje systém odborného vzdelávania a prípravy (angl. VET) aj v oblasti podnikania, ktorý je pomerne dobre organizovaný a je súčasťou formálnych vzdelávacích programov na úrovniach Európskeho kvalifikačného rámca (ďalej len „EKR“) 3, 4 a 5, v súvislosti so situáciou vo Francúzsku z diskusií za okrúhlym stolom vyplynulo, že by sa vzdelávací systém mal zlepšiť. Vo Francúzsku by sa mala v tejto oblasti zmeniť mentalita a kultúra.

Kým v Maďarsku sa kladie veľký dôraz na programy ako Záruka pre mladých a ďalšie možnosti ako inkubátory a pomoc podnikateľských centier, v Holandsku niektoré z týchto programov vôbec neexistujú.

Z okrúhleho stola na Slovensku vyplynulo, že je potrebné zlepšiť prístup k informáciám, členstvo v rôznych stavovských organizáciách pre podnikateľov, bezplatné školenia, podporné programy a znižovanie daňového a administratívneho zaťaženia. Posledná z uvedených požiadaviek sa ukázala vysoko aktuálna aj v ďalších krajinách (Francúzsko, Maďarsko, Holandsko).

Všetky okrúhle stoly dospeli k záveru, že vláda zohráva dôležitú úlohu v oblasti podpory ľudí pri zakladaní vlastného podnikania.

Z hľadiska vzdelávania je možné vyvodiť podobné závery: výstupy z diskusií za okrúhlym stolom sa v jednotlivých krajinách výrazne líšili.

Vzdelávací systém vo Francúzsku nie je z hľadiska podpory podnikania mladých ľudí dostatočne rozvinutý. Študenti sa v školách pripravujú na to, aby sa stali zamestnancami a nie podnikateľmi. Účastníci diskusie poukázali na potrebu rozvoja podnikateľských zručností v rámci vzdelávacích programov a na to, že je potrebná konkrétnejšia odborná príprava.

V Holandsku je situácia úplne odlišná: vo všetkých programoch od 3. úrovne EKR je rozvoj podnikateľských zručností a schopností dôležitou súčasťou programu. Vypracúvajú sa podnikateľské plány, ktoré sa prezentujú a obhajujú pred komisiou zloženou z podnikateľov. Dôležitú úlohu v rozvoji potrebných zručností a spôsobilostí a v úspešnom štarte mladých podnikateľov zohráva aj pomoc zo strany Obchodnej komory.

Na Slovensku je podnikanie formálne súčasťou školského vzdelávacieho systému. Pre ďalšie zlepšenie situácie by sa mal zaviesť podporný systém aj v rámci neformálneho vzdelávania. Praktická odborná príprava, posilňovanie poradenstva a odovzdávanie skúseností v rámci rodiny je ďalším dôležitým faktorom. Zo slovenského okrúhleho stola vyplynula aj požiadavka zvyšovania informovanosti zo strany slovenskej vlády.

V Maďarsku sa závery z okrúhlych stolov zameriavali najmä na to, že by sa mali podporovať a zabezpečovať akreditované podnikateľské kurzy, mala by sa podporovať prezentácia osvedčených postupov a v neposlednom rade by sa mali v tejto oblasti začať realizovať pilotné projekty.

V súvislosti s podnikateľskými zručnosťami účastníci okrúhlych stolov dospeli k podobným záverom: v rôznych krajinách majú k týmto zručnostiam rôzne postoje. Kým vo Francúzsku sa na prvé miesto kládlo riadenie času, sociálne schopnosti a flexibilita, na Slovensku sa za najdôležitejšie považovali odborné poznatky, informačné technológie a etika podnikania. V Maďarsku to bola najmä motivácia, zodpovednosť a riešenie problémov a v Holandsku sa na prvom mieste uvádzali motivácia, riadenie rizík a kreativita.

Na druhej strane sa ukázalo, že existujú aj také oblasti, v ktorých jednotlivé krajiny dospeli k spoločnému konsenzu: podnikateľ by si mal byť vedomý svojich silných a slabých stránok, mal by mať dobré komunikačné schopnosti, mal by byť kreatívny a iniciatívny a mal by dokázať riešiť problémy.

Dotazník

Otázky	Maďarsko	Slovensko	Francúzsko	Holandsko
1. otázka: V čom vidíte najčastejšie príčiny toho, že mladí ľudia nezačnú podnikat'?	Nedostatok finančných prostriedkov na založenie podnikania Daňové, odvodové a administratívne zaťaženie Časté zmeny legislatívy Nedostatočná príprava v rámci vzdelávacieho systému Nedostatok vzdelávacích programov na podporu mladých podnikateľov	Nedostatok skúseností, kontaktov a neznalosť podporných služieb Vysoké administratívne zaťaženie podnikateľov Nedostatok finančných prostriedkov na zahájenie podnikania Nedostatok finančne dostupných fór na výmenu skúseností	Nepripravenosť vzdelávacieho systému Nedostatok skúseností, kontaktov a poznatkov Nedostatok finančných prostriedkov na zahájenie podnikania Nedostatok vzdelávacích programov na podporu podnikania Nedostatočná komerčná a profesionálna infraštruktúra Vysoké administratívne zaťaženie Častá zmena legislatívy Nedostatok skúseností, kontaktov a poznatkov	Nedostatok peňazí / prostriedkov Nedostatok skúseností Nedostatok poznatkov Nedostatok nápadov Nedostatok sietí Nedostatok vodcovstva
2. otázka: Aké formy neformálneho vzdelávania sú pre prípravu mladých podnikateľov najvhodnejšie?	Dialkovo vzdelávanie - e-vzdelávanie (on-line vzdelávanie) v spolupráci s mentorom Denné vzdelávanie - s mentorom v klasickej triede Kombinované vzdelávanie - dialkové vzdelávanie s mentorom	Denné vzdelávanie - s mentorom v klasickej triede Kombinované vzdelávanie - dialkové vzdelávanie s mentorom	Kombinované vzdelávanie - dialkové vzdelávanie s mentorom Denné vzdelávanie v triede Dialkové vzdelávanie - e-vzdelávanie v kombinácii s tradičným vzdelávaním a praxou vo firmách	Praktické skúsenosti Osvedčené metódy úspešných podnikateľov Sociálne siete Kontakty s priateľmi, rodinou, kolegami

3. otázka: Aké najdôležitejšie osobnostné charakteristiky musí mať úspešný podnikateľ?	Kreativita Samostatnosť Výtrvalosť a odolnosť Samostatné rozhodovanie Odvaha riskovať Iniciatívnosť Inovativnosť	Flexibilita Kreativita Samostatnosť Prispôbivosť Výtrvalosť a odolnosť Osobná zodpovednosť Samostatné rozhodovanie Ochota rásť a rozvíjať sa Pozitívny postoj k osobnostnému rastu a rozvoju Odvaha riskovať Iniciatívnosť	Samostatné rozhodovanie Flexibilita/Ochota rozvíjať sa Iniciatívnosť Kreativita Prispôbivosť Iniciatívnosť Osobná zodpovednosť	Komunikačné zručnosti Kreativita Motivácia Sebadôvera Výtrvalosť
4. otázka: Aké najdôležitejšie organizačné schopnosti musí mať úspešný podnikateľ?	Efektívne riešenie problémov Riadenie času Transparentná činnosť	Plánovanie práce a činností Efektívne riešenie problémov Riadenie času Transparentná činnosť Organizačná práca Praktická realizácia nápadov	Efektívne riešenie problémov Plánovanie práce a činností Organizačná práca Praktická realizácia nápadov Prezentačné techniky Riadenie času	Riešenie problémov Komunikačné zručnosti Znalosť finančnictva Manažérske schopnosti
5. otázka: Aké sociálne zručnosti sú potrebné pre úspešného podnikateľa najdôležitejšie?	Efektívna komunikácia Tímová práca Spoločné riešenie problémov	Tímová práca Efektívna komunikácia Nadväzovanie kontaktov Spoločné riešenie problémov Rešpektovanie kultúrnych rozdielov Samostatné konanie	Efektívna komunikácia Spoločné riešenie problémov Nadväzovanie kontaktov Tímová práca Zodpovednosť za vlastné konanie	Dobrá komunikačná schopnosť Dobrá schopnosť komunikovať s ostatnými Slušné správanie Tímová práca Vodcovstvo

6. otázka: Ktoré odborné poznatky sú potrebné pre mladého podnikateľa najdôležitejšie?	Ekonomika Legislatíva v oblasti podnikania – práva a povinnosti podnikateľa Realizácia podnikateľského plánu – zabezpečenie podmienok (finančných, materiálnych, personálnych, infraštruktúrnych)	Ekonomika Legislatíva v oblasti podnikania – práva a povinnosti podnikateľa Vypracovanie podnikateľského plánu Realizácia podnikateľského plánu – zabezpečenie podmienok (finančných, materiálnych, personálnych, infraštruktúrnych) Podnikateľská etika	Vypracovanie podnikateľského plánu Realizácia podnikateľského plánu Legislatíva Ekonomika Podnikateľská etika	Znalosť finančného manažmentu Riadenie rizík Príprava podnikateľského plánu Ako si budovať sieť kontaktov Znalosť legislatívy v oblasti zakladania podnikania
7. otázka: Ako môže mentor pomôcť mladým podnikateľom a aké formy mentorstva sú vhodné?	Priebežné konzultácie, spätná väzba. Individuálne mentorstvo Zdieľanie skúseností Dialkové vzdelávanie s mentorstvom Podnikateľský koučing Expert na PR, dobrý finančný expert Zapojenie sa do systému učňovského vzdelávania	Komunikácia v praxi Prezentácia osvedčených postupov Pravidelné stretnutia s malými podnikmi, pomoc pri riešení podnikateľských problémov Pomoc pri triedení relevantných informácií (legislatíva, predpisy) Usmerňovanie k pozitívnemu mysleniu Spolupráca s dobrým účtovníkom Stretnutia s mladými podnikateľmi Praktické poradenstvo, príklady osvedčených metód	Individuálny a cieľový koučing Zdieľanie vlastných síetí Informácie na internete nestačia, je potrebná individuálna pomoc – individuálny koučing Zdieľanie vlastných skúseností Priebežný koučing v jednotlivých fázach zakladania podnikania Priama výmena skúseností Špecifický koučing pri každom prípade	Mentor môže mladým podnikateľom pomôcť vo všetkých oblastiach, aby sa vyhli bežným chybám začínajúcich podnikateľov Každý úspešný podnikateľ mal pri sebe skúseného mentora

8. otázka: Pozitívne príklady pomoci alebo podpory pre mladých podnikateľov	Usmernenie poskytované podnikateľskými centrami či inkubátormi Program Záruka pre mladých Klub podnikateľov Projekt vyučovania podnikateľských zručností na ZŠ Bankové finančné konštrukcie, mikroučery, verejné obstarávanie pre podnikateľov	Dobrá učiteľ môže pomôcť pri podnikaní Rôzne projekty zamerané na rozvoj podnikateľských kompetencií Legislativa uľahčujúca realizáciu projektov a praktické porozumenie podnikateľskej praxi, finančným zásadám a podpora	Združenia na univerzitách zamerané na podporu podnikania Internetové stránky poskytujúce relevantné informácie na jednom mieste Erasmus pre podnikateľov Združenia bývalých podnikateľov (na dôchodku) Malé združenia poskytujúce mikroučery	V Holandsku je množstvo mladých ľudí, ktorí si zakladajú malé firmy, v rôznych sektoroch, ktoré podporujú začínajúcich podnikateľov, napr. v oblasti vývoja softvérov (independen.nl), v sektore hier, v oblasti cateringu. Mladí ľudia začínajú podnikať už počas štúdia (zakladanie a manažment malých podnikov).
--	--	---	--	--

Záver: Napriek tomu, že účastníci diskusií za okrúhlym stolom dospeli k rôznym záverom a k ich rôznej interpretácii, vo všeobecnosti sme mohli na základe týchto výstupov skonštatovať určité všeobecné skutočnosti, ktoré umožnili zostaviť vzdelávací program na pomoc mladým ľuďom na prahu ich podnikateľskej cesty.

4. PROGRAM KOMBINOVANÉHO VZDELÁVANIA

A – Vzdelávacie kurikulum

Vzdelávacie kurikulum vypracované v rámci projektu bolo zostavené na základe výstupov z prieskumu, ktorý sa uskutočnil v rámci diskusií za okrúhlym stolom, metódou osobných a telefonických rozhovorov a on-line dotazníkov. Na základe získaných podnetov sme v spolupráci s partnermi projektu navrhli špeciálnu vzdelávaciu cestu začínajúcu kreatívnymi a inovatívnymi aspektami podnikania zosumarizovanú do 10 krokov od nápadu až po založenie podniku. Jednotlivé kroky obsahujú konkrétne cvičenia týkajúce sa obsahu jednotlivých videonahrávok. Tento spôsob umožňuje napredovať postupne od kroku 1 až po krok 10, alebo si vyberať témy podľa individuálneho záujmu. Naším cieľom bolo zostaviť vzdelávací program určený pre nasledujúce dve cieľové skupiny:

- osoby, ktoré chcú začať podnikať;
- osoby, ktoré ešte bezprostredne nechcú začať podnikať, ale zaujímajú sa o podnikateľskú problematiku.

Hlavným cieľom bolo, aby sa vzdelávací program absolvoval pred iným formálnym vzdelávaním v oblasti podnikania. Program má slúžiť na objasňovanie a oboznamovanie sa s koncepciou podnikania. Snažili sme sa o to, aby jeho náplň a štruktúra boli čo najprehľadnejšie a najucelenejšie, aby umožňovali individuálne vzdelávanie formou e-vzdelávania a aj formou kombinovaného a individuálneho štúdia. Hlavnou prioritou bolo podnietiť záujem cieľovej skupiny o podnikanie a rozšíriť jej poznatky o podnikaní.

Kurikulum vzdelávacieho programu projektu INDESK pozostáva z 10 modulov:

- **Podnikateľský nápad:** Rozhodli sme sa začať tým, čo sa vo väčšine prípadov považuje za východisko každého podnikateľského príbehu: dobrým nápadom. Počas rozhovorov o podnikaní sa ukázalo, že najst' dobrý nápad je asi to najťažšie. Naším cieľom bolo spojiť pojem kreativity s realitou. Dobrý nápad musí byť zároveň aj realistický. Najlepším mottom by v tejto súvislosti asi mohlo byť to, že treba začať tam, kde sa práve nachádzate, využiť to, čo máte a robiť to, čo robíte dobre.
- **Klienti:** Po 1. module sme prešli už na konkrétne podnikateľské témy ako manažment podnikania, peniaze a klienti. Počas prípravy vzdelávacieho programu INDESK bolo naším cieľom ponúknuť reálne, bežné a zároveň zaujímavé témy v súvislosti s využívaním predstavivosti a kreativity.
- **Kto mi vie pomôcť?:** Hlavným odkazom tohto modulu je, že na svojej ceste nebudete sami. Podnikateľ predsa nemôže robiť všetko sám. Preto je od samého začiatku dôležité najst' si vhodných spolupracovníkov a partnerov, ktorí vám v prípade potreby pomôžu a poradia.
- **Ako by mala vyzerat' moja firma?:** Firma je veľmi často zrkadlom jej majiteľa. Cieľom tejto časti vzdelávacieho programu je, aby ste pochopili, čo všetko by ste mohli robiť a z čoho si môžete vyberať. Založenie podnikania nie je len otázkou činnosti, ktorej sa budete venovať, ale aj o tom, akým budete nadriadeným alebo manažérom, či plánujete zostať pri malej firme orientovanej na ľudí alebo sa chcete postupne rozrásť na väčšiu spoločnosť.
- **Deň v živote podnikateľa:** Cieľom tohto modulu vzdelávacieho programu je poskytnúť pozitívnejší a zároveň realistický pohľad na život podnikateľa prostredníctvom opisu jeho dňa od rána až do večera. Pri tejto téme sme sa venovali aj otázke slobody, keďže podnikateľ má veľa voľností, ktorú však musí využívať veľmi efektívne v prospech svojho podnikania.

- **Filozofia mojej firmy a jej vplyv na spoločnosť (Spoločenská zodpovednosť podnikov, ang. CSR):** Je nemysliteľné, aby sme na začiatku 21. storočia hovorili o podnikaní bez toho, aby sme sa venovali aj problematike spoločenskej zodpovednosti firiem. Táto téma by mohla byť druhou časťou 4. modulu „Ako by mala vyzerat' moja firma?“. Trvalo udržateľné podnikanie musí myslieť aj na ochranu životného prostredia, sociálne otázky aj ekonomické hľadiská, ktoré tvoria tri základné piliere trvalo udržateľného rozvoja.
- **Budovanie značky:** Ďalšou dôležitou témou je budovanie značky (branding), ktoré je základom moderných firiem. Podnikanie musí mať bez ohľadu na jeho veľkosť a činnosť svoj príbeh, ktorého rozprávačom je podnikateľ.
- **Ako sa zviditeľniť? (Komunikácia):** Keď už viete, čo chcete o sebe povedať, musíte sa zamyslieť aj nad tým, ako to budete komunikovať. Existuje na to množstvo komunikačných nástrojov. Za uplynulé dve desaťročia môžeme sledovať obrovský rozmach komunikácie najmä na sociálnych sieťach. Mnohí podnikatelia sú dokonca už zmätení zo súčasného nadmerného množstva možností.
- **Praktické kroky:** S blížiacou sa záverečnou časťou vzdelávacieho programu sme doň zahrnuli prehľad praktických činností potrebných pri zakladaní podnikania. Táto fáza je pre začínajúceho podnikateľa asi menej atraktívna ako predchádzajúce fázy, ale je rovnako dôležitá a potrebná. Odporúča sa venovať sa jej až v čase, keď už máte ujasnené najdôležitejšie otázky svojho budúceho podnikania a máte jasnú predstavu o svojom budúcom živote v role podnikateľa.
- **Pustite sa do podnikania:** Záverečný modul vzdelávacieho programu obsahuje kontrolný zoznam a niekoľko dobrých rád pre začínajúcich podnikateľov. Cieľom vzdelávacieho materiálu zostaveného v rámci projektu INDESK je motivovať mladých ľudí k podnikaniu a pomáhať im uskutočniť ich plány. Hlavným odkazom vzdelávania je nasmerovať mladých záujemcov o podnikanie na mentorov alebo organizácie špecializujúce sa na podnikanie, ako napr. obchodné komory alebo vzdelávacie organizácie, ktoré im pomôžu pri realizácii ich podnikateľských plánov.

B – Pedagogické materiály

Jednotlivé tematické celky (moduly) obsahujú 1 ozvučenú videonahrávku, 1 cvičenie na praktické precvičenie ústrednej problematiky videonahrávky a ďalšie textové materiály súvisiace s príslušnou témou.

- **Videonahrávky:** Po experimentovaní s viacerými softvérmi na tvorbu obsahov sme sa pri vyhotovení videonahrávok rozhodli použiť kombináciu rôznych nástrojov. Pri vyhotovení animovaných videonahrávok sme používali Video Scribe a Adobe Character Animator. Ďalej sme používali PowerPoint, do ktorého sme zakomponovali animácie a obrazové materiály, z ktorých sme vytvorili komplexný videosúbor. Nakoniec sme použili video s licenciou CC0, čo znamená, že video je bezplatné a môže sa používať na akékoľvek zákonné účely. Napokon sme jednotlivé videosúbory v jednotlivých partnerských krajinách zostrihali pomocou Windows Movie Maker a upravili do konečnej podoby v národných jazykoch jednotlivých partnerov projektu a napokon sme ich zosynchronizovali so zvukovými nahrávkami. Všetci partneri projektu sa naučili spracúvať videonahrávky pomocou Windows Movie Maker.
- **Zvukové nahrávky:** Všetky zvukové nahrávky projektu boli vyhotovené pomocou voľne dostupného bezplatného audio softvéru Audacity (stačí jednoducho pripojiť USB mikrofón k počítaču a môžete nahrávať). Francúzsky partner projektu ostatných partnerov projektu naučil vyhotovovať zvukové nahrávky pomocou Audacity. Po vyhotovení zvukových nahrávok sa materiály nahrali do softvéru na zostrih videonahrávok, ale môžu sa používať aj samostatne ako MP3 súbory ako podcast.
- **Cvičenia:** Naše partnerstvo sa rozhodlo zakomponovať pokyny k cvičeniam priamo do scenára jednotlivých videonahrávok. Partneri k cvičeniam doplnili relevantný dokument, ako napríklad tabuľku na doplnenie alebo kvíz. Každý školiť, ktorý bude používať vzdelávací materiál projektu INDESK, sa bude môcť rozhodnúť, akým spôsobom bude účastníkov vzdelávania hodnotiť.

Pri hodnotení a poskytovaní/získavaní spätnej väzby môžu školiťelia/študenti využívať rôzne možnosti:

- Študenti môžu svoje úlohy školiťovi poslať a školiť ich môže hodnotiť pomocou funkcie – aktivity Moodle „Zadanie“ (ang. Assignment) priamo prostredníctvom e-learningovej platformy;
- Študenti môžu svoje úlohy školiťovi poslať aj e-mailom;
- Študenti môžu svoje úlohy urobiť počas vzdelávania spoločne so školiťom;
- Školiťelia môžu využívať individuálne aj skupinové konzultácie.

- **Textové súbory:** Textové súbory slúžia ako doplnkové materiály na rozšírenie poznatkov a informácií prezentovaných formou videonahrávok. Väčšina textových materiálov bola vyhotovená pomocou klasického softvéru na tvorbu textov a následne uložená vo forme PDF súborov. Vo videonahrávkach sú odkazy na textové materiály, keďže tieto materiály sú určené na doplnkové štúdium.

C – Tvorba študijného materiálu

Zostavenie študijného materiálu pozostávalo z 5 krokov:

Krok 1: Scenár

Východiskom každého videa je scenár, pričom ich tvorba bola rozdelená medzi všetkých partnerov projektu. Rozhodli sme sa, že video by nemalo byť dlhšie ako 2,5–3 minúty a preto museli byť scenáre maximálne v rozsahu jednej strany, čiže približne 400 slov. Autori scenárov boli upozornení, aby texty nekopirovali z internetu a aby všetky formulácie boli jasné, výstižné a stručné.

Scenáre boli pôvodne napísané v angličtine s korektúrou rodeným anglickým lektorom a následne preložené do jednotlivých národných jazykov.

Krok 2: Vyhotovenie videonahrávok

Videonahrávky vyhotovil francúzsky partner na základe anglických scenárov a následne ich poslal ostatným partnerom na schválenie.

Krok 3: Vyhotovenie zvukových nahrávok

Po schválení videonahrávok začali jednotliví partneri vyhotovovať zvukové nahrávky scenárov v jednotlivých národných jazykoch, ktoré do nich následne zakomponovali pomocou softvéru.

Krok 4: Zverejnenie

Keď boli zvukové nahrávky zosynchronizované s videonahrávkami, partneri vytvorili konečnú verziu videozáznamu, ktorý sa nahral do systému na riadenie výučby (ang. Learning Management System (LMS)).

Krok 5: Doplnkové materiály

V poslednom kroku sa vyhotovili všetky ostatné pedagogické materiály, vrátane cvičení a textových súborov.

D – E-learningová platforma**Pokyny na používanie e-learningovej platformy a praktické otázky**

Cieľom tejto časti je predstaviť fungovanie a používanie elektronickej platformy. Platforma INDESK záujemcom umožňuje zdokonaľiť si svoje podnikateľské kompetencie a uľahčí prvé kroky podnikania. Vzdelávanie je rozdelené do 10 celkov (modulov), v rámci ktorých sa študenti oboznámia s dôležitými krokmi vedúcimi k založeniu úspešného podnikania.

Ku každému modulu patrí krátka videonahrávka venovaná konkrétnej problematike alebo fáze zakladania podnikania. Každý tematický celok obsahuje základné informácie o postupoch pri zakladaní podnikania, najdôležitejších podnikateľských zručnostiach a informácie o tom, na čo sa pri rozvíjaní podnikania treba predovšetkým sústrediť. K jednotlivým tematickým celkom ďalej patrí krátke cvičenie, pomocou ktorého si študenti môžu precvičiť danú aktivitu a ktoré môže školiť skontrolovať. Môže sa pri tom využívať aj on-line konferenčná miestnosť, v ktorej sa môže konzultovať so školiťom alebo medzi študentmi, požiadať o vysvetlenie, diskutovať alebo získať spätnú väzbu.

Musím sa naučiť (školiť učiť) každý modul samostatne?

Nie. Niektoré študijné materiály sa týkajú viacerých tém a pravdepodobne sa k niektorým modulom budete počas kurzu opakovanne vracieť. Môžete sa naučiť alebo školiť učiť z viacerých modulov naraz a cvičenia si usporiadate samostatne alebo pomocou školiť tak, aby ste porozumeli súvislostiam.

Môžem sa naučiť (školiť učiť) iba niektoré moduly alebo niektoré časti modulov?

Áno, ak ste sa tak dohodli s Vaším školiťom, ktorý stanoví, čo je pre vás nevyhnutné.

Dá sa vzdelávanie INDESK absolvovať aj formou e-vzdelávania aj bez pomoci školiť?

Áno aj nie. Elektronicú platformu môžete používať aj samostatne. Pri čítaní učebných textov a pozeraní videonahrávok na e-platforme získate množstvo užitočných informácií a námetov. Táto technológia Vám pomôže oboznámiť sa s materiálmi a spolupracovať s ostatnými užívateľmi – študentmi. Nezískate však žiadnu spätnú väzbu ani podrobnejšie vysvetlenie jednotlivých aspektov podnikania (a ako školiť nebudete mať možnosť dať spätnú väzbu svojim študentom.)

Materiál neobsahuje veľa teórie ani študijných materiálov. Ako potom splním požiadavky na skúšku?

INDESK neposkytuje komplexné teoretické poznatky a neumožňuje ani získanie všestranných vedomostí z teórie, legislatívy či politiky podnikania. Jeho cieľom je oboznámiť s najdôležitejšími otázkami podnikania a samostatného uvažovania. Dôraz sa kladie na praktický nácvik na základe pripravených cvičení. Školiteľ Vám poskytne študijné materiály relevantné pre Vašu situáciu vo Vašom jazyku a umožní Vám diskutovať, klásť otázky a uvažovať nad danou problematikou. Nebude Vás skúšať z písania esejí, kalkulácie štatistík ani tvorby politík.

Vyzerá to tak, že si počas online kurzu budem musieť preštudovať postupne všetko zhora až nadol. Je to tak?

Neplatí to rovnako pre každého. Školiteľ Vás bude usmerňovať a určí aktivity vhodné pre Vás a Vašu situáciu. Niektorým študentom bude vyhovovať učiť sa postupne od začiatku do konca, iným zas bude viac vyhovovať vyberať si spomedzi tém a celkov podľa potreby. Poradte sa so svojím školiteľom, ktorý určí spôsob, ktorý bude pre Vás najvhodnejší.

Ak mám ďalšiu otázku...

Poradte sa, prosím, so svojím školiteľom! Aj autori vzdelávacích modulov a partneri projektu INDESK Vám radi pomôžu a tešia sa na Vaše reakcie. Kontakty získate u svojich školiteľov.

Registrácia užívateľa (študenta/vzdelávacej inštitúcie)

Aby ste získali prístup k celému kurzu, musíte si vytvoriť účet na <https://moodle.business-skills.eu/login/index.php>. Môžete sa zaregistrovať ako študent alebo vzdelávacia inštitúcia. Kurz môže mať aj jednorazový „kľúč na zápis do kurzu“, ktorý zatiaľ nebudete potrebovať. Tu je postup:

1. Pre vytvorenie účtu kliknite na Nový účet užívateľa alebo Nový účet školiteľa.
2. Vyplňte registračný formulár.
3. Obratom dostanete správu do Vašej emailovej schránky.
4. Prečítajte si ju a kliknite na linku v správe.
5. Váš účet sa tým potvrdí a budete prihlásený.
6. Vyberte kurz, o ktorý máte záujem.
7. Ak si systém vyžiada kľúč na zápis do kurzu, použite vstupný kód, ktorý Vám dá školiteľ. Pomocou neho sa „zapíšete“ do kurzu.
8. Po týchto krokoch budete mať prístup do celého kurzu. Na prihlásenie Vám bude stačiť už len užívateľské meno a heslo v tvare, v akom ste ich uviedli v registračnom formulári.

Profil (zmena hesla, používateľský účet)

Ak máte problém s prihlásením, skontrolujte, či ste zadali správne užívateľské meno alebo heslo. Ak ste zabudli svoje prihlasovacie údaje, na domovskej stránke kliknite na „Zabudli ste používateľské meno a heslo?“ pod tlačidlom „Prihlásiť sa“. Pre obnovenie hesla zadajte svoje prihlasovacie meno alebo e-mailovú adresu. Ak Vás systém nájde v databáze, dostanete do Vašej e-mailovej schránky správu, ktorá bude obsahovať pokyny pre opätovné prihlásenie. Po prihlásení si heslo môžete zmeniť po kliknutí na Vaše meno v pravej hornej časti stránky v časti Preferencie a Používateľský účet.

Webinár (používanie, vstup do konferenčnej miestnosti)

Jednou z požadovaných funkcií e-learningovej platformy INDESK bolo, aby bola platformou pre spoločnú prácu, vrátane webinárov, ktoré umožnia jednoducho zdieľať informácie a on-line diskutovať so študijnými skupinami v rôznych lokalitách s prítomnosťou školiteľa aj bez neho.

Pre tento účel bol v rámci e-platformy zriadený internetový konferenčný systém on-line vzdelávania BigBlueButton. Jeho cieľom je umožniť školiťom realizovať on-line kurzy, virtuálne konzultačné hodiny a pracovať so skupinou vzdialených študentov. V čase zverejnenia platformy (máj 2018) aktuálna verzia BigBlueButton umožňuje v reálnom čase zdieľať snímky (vrátane bielej tabule), audiozáznamy, videá, chat, posilať emotikony, zdieľať obrazovku a dokonca aj zaznamenávanie obsahov pre neskoršie prehrávanie.

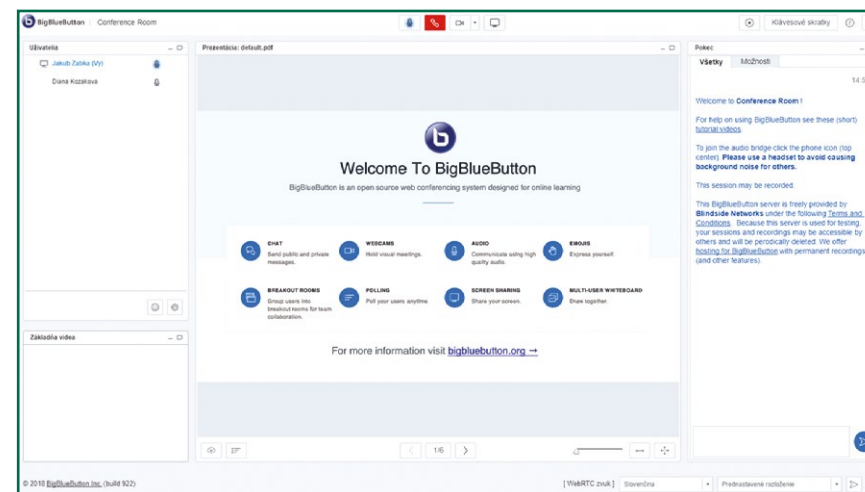
Umožňuje:

- vytvárať viacnásobné odkazy na on-line relácie v reálnom čase;
- zamedziť študentom vstup do relácie pred vstupom školiteľa;
- vytvoriť vlastnú uvítaciu správu, ktorá sa zobrazí v hornej časti konverzačného okna pri pripojení sa k relácii;
- určiť spoločné dátumy otvorenia a ukončenia relácie, ktoré sa zobrazia v kalendári Moodle;
- zaznamenať reláciu;
- prístup k nahrávkam a ich spravovanie.

Do konferenčnej miestnosti môžete vstúpiť z každého z 10 modulov kurzu kliknutím na **Konferenčná miestnosť** a tlačidlo **Pridajte sa k relácii**.

Pred pripojením sa k relácii je potrebné nakonfigurovať zvuk. Pomocou **Testu zvuku** si nastavíte reproduktory a mikrofón. Musíte povoliť prístup k mikrofónu. Hovorte na mikrofón a nastavte si vhodnú vzdialenosť.

Vaša konferenčná miestnosť bude vyzeráť takto:



Užívatelia

Na ľavej strane obrazovky je sekcia Užívatelia. Pod Užívateľmi sú uvedení účastníci kurzu, ich úlohy a status. Školiteľ môže študentov prepnúť pomocou označenia užívateľa v zozname a kliknutím na Kliknúť a spraviť prezentárom. Ak majú študenti otázku, stlačia tlačidlo **Raise hand** medzi emotikonmi.

Pomocou tlačidla **Stlmenie** si môžu vypnúť mikrofón. Školiteľ môže vypnúť všetky mikrofóny naraz pomocou tlačidla **Stlmiť všetky používateľov** a pomocou tlačidla **Zamknúť divákov** napr. zabrániť vypínaniu a zapínaniu mikrofónov študentov. Školiteľ môže študentov odstrániť z konferenčnej miestnosti pomocou tlačidla **Remove**, keď prejde kurzorom na symbol ozubeného kolieska pri mene študenta.

Pokec

Študenti sa môžu zapojiť do skupinovej konverzácie, ktorú vidia všetci v konferenčnej miestnosti, alebo si vybrať konkrétneho užívateľa a viesť s nim súkromný rozhovor.

Prezentácia

Užívatelia platformy môžu nahrávať súbory vo formáte PDF alebo dokumenty MS Office. Pre nahrávanie prezentácií použite tlačidlo  na ľavej strane obrazovky dole. Ovládacie tlačidlá prezentácie Vám umožnia listovať v prezentácii, nastaviť veľkosť, dopĺňať poznámky a vyznačiť dôležité časti.

Zdieľanie obrazoviek

Prezentujúci môžu zdieľať svoju obrazovku, aby ju videli aj ostatní užívatelia. Ak chcete zdieľať svoje aplikácie alebo webové stránky, kliknite na tlačidlo  v hornej časti obrazovky. Je k tomu potrebné stiahnuť a spustiť JNLP súbor Screenshare, ktorý umožní zdieľanie obrazoviek.

Zdieľať môžete celú obrazovku alebo jej časť. Nezabúdajte, že obrazovka prezentujúceho sa zobrazuje len ako malá ikonka. Nie je to náhľad, ktorý budú vidieť ostatní užívatelia.

Webkamera

Webovú kameru môžu používať viacerí užívatelia súčasne. Ak chcete zdieľať webovú kameru, kliknite na tlačidlo so symbolom webovej kamery, ktoré sa nachádza v hornej časti obrazovky. Najprv získate video náhľad. Môžete si nastaviť kvalitu zdieľania. Ak chcete začať zdieľať webkameru, kliknite na tlačidlo **Začať zdieľanie** umiestnené v pravej dolnej časti okna s ukážkou.

Nahrávanie a prehrávanie

Webinár a jeho obsah – slajdy, audionahrávky, pokec, atď. – môžu školitelia, manažéri a tvorcovia kurzu nahráť, aby si ho študenti aj školiteľ mohli neskôr podľa potreby prehrať. Pre nahrávanie v rámci konferenčnej miestnosti BigBlueButton kliknite na tlačidlo **Spustiť nahrávanie** .

Funkcie pre školiteľov (zadania, hodnotenie)

Funkcia Zadanie školiteľovi umožňuje zadávať úlohy, zhromažďovať práce, známkovať a dávať spätnú väzbu. Študenti môžu odosielať akýkoľvek digitálny obsah (súbory), ako napríklad textové dokumenty, tabuľky, obrázky alebo zvukové a video nahrávky. Funkcia umožňuje aj to, aby študenti vpisovali text priamo do textového editora. Funkcia sa môže využívať aj na pripomenutie študentom, že majú splniť určité úlohy v „reálnom svete“ mimo internetu, ako napríklad vytváranie sietí, ktoré si nevyžaduje žiaden digitálny obsah. Študenti môžu nahrávať svoje práce individuálne alebo ako skupina. Pri kontrole úloh môžu školitelia vpisovať svoje pripomienky a nahrávať súbory, ako napríklad opravené a pripomienkované práce študentov, dokumenty s poznámkami alebo reakcie v podobe hovoreného slova. Úlohy je možné známkovať pomocou číselnej alebo vlastnej stupnice alebo pomocou modernej známkovacej metódy, akou je Rubrika. Výsledné známky sú zaznamenané do klasifikačného hárku.

Funkcia Zadanie vytvára priestor, do ktorého môžu študenti zadávať svoje práce na hodnotenie a spätnú väzbu školiteľa. Šetrí papier a je efektívnejšia ako e-mail.

Všetky študentské práce sú na jednej obrazovke. Ako školiteľ môžete žiadať vloženie jedného alebo viacerých súborov a/alebo napísanie textových esejí. Môžete žiadať, aby študenti vypracovali a nahrali skupinovú úlohu a môžete si vybrať aj možnosť „známkovania naslepo“, čiže bez toho, aby ste videli mená študentov, ktorých prácu práve hodnotíte. Môžete nastaviť termín vyhotovenia úloh, ako aj posledný termín, do ktorého môžu úlohy odovzdať.

Zadania (typy predkladaných úloh)

Študenti môžu písať priamo do Moodle, nahrávať súbory alebo pridávať médiá.

On-line text: Text vpísaný do Atto Editor sa automaticky uloží a školiteľ môže nastaviť max. počet slov, na prekročenie ktorého systém študenta upozorní.

Nahrávanie súborov: Študenti môžu nahrávať súbory akéhokoľvek typu, ktoré školiteľ dokáže otvoriť. Školiteľ môže nastaviť maximálny počet súborov na odovzdanie a maximálnu veľkosť jednotlivých súborov v závislosti od nastavenia lokality. Ak študent nahrá súbor vo formáte PDF, školiteľ ho môže pripomienkovať v prehliadači a po uložení budú jeho komentáre pre študenta viditeľné. Ak to umožní správca systému, študenti môžu spolu s predkladanými prácami školiteľovi posilať aj svoje poznámky a komentáre.

Typy spätnej väzby

Školitelia môžu študentom poskytnúť spätnú väzbu rôznymi spôsobmi. Dostupné možnosti sú uvedené v časti Feedback Types a keby ste nenašli

nejaký konkrétny typ, požiadajte správcu systému o skontrolovanie nastavení stránky pomocou Assignment Settings¹².

Vložené poznámky: Pri on-line textových súboroch má školiteľ možnosť poskytnúť spätnú väzbu priamo vpisovaním poznámok do študentských prác podobne ako pri ich hodnotení na papieri.

Reakcie a pripomienky: Funkcia umožňuje hodnotiacemu dopísať poznámky aj výslednú známku priamo do študentských prác.

Off-line klasifikačný hárok umožňuje školiteľovi stiahnuť klasifikačný hárok vo forme tabuľky. Znamky a poznámky sa do nej môžu zapisovať off-line a následne sa tabuľka opäť nahrá do systému. Pre ďalšie informácie viď Using Assignment¹³.

Súbory spätnej väzby umožňujú hodnotiacim vkladať súbory s pripomienkami do systému. Môžu to byť vyhodnotenú úlohy študentov, dokumenty s poznámkami, pokyny pre hodnotenie alebo reakcie vo forme zvukového záznamu.

Hodnotenie odovzdaných prác

Školiteľ môže úlohy hodnotiť jednoduchým bodovacím systémom alebo nastaviteľným systémom škál¹⁴. Ak si vyberiete systém pokročilejšieho hodnotenia, budete môcť používať aj tzv. Marking Guide¹⁵ a Rubric¹⁶.

¹² https://docs.moodle.org/35/en/Assignment_settings

¹³ https://docs.moodle.org/35/en/Using_Assignment

¹⁴ <https://docs.moodle.org/35/en/Scales>

¹⁵ https://docs.moodle.org/35/en/Marking_guide

¹⁶ <https://docs.moodle.org/35/en/Rubrics>

Duplikácia e-kurzu

Ak máte ako vzdelávacia organizácia záujem o kópiu tohto vzdelávacieho programu, kontaktujte, prosím, správcu webu na adrese support@business-skills.eu alebo ktorúkoľvek z partnerských inštitúcií projektu INDESK.

Technické podmienky

E-platforma INDESK je založená na open-source softvéri Moodle, ktorý si môžete stiahnuť na vlastný webový server alebo o to požiadať niektorého z oficiálnych Moodle partnerov¹⁷. Moodle môže každý používať, prispôbovať, šíriť alebo upraviť pre komerčné aj nekomerčné projekty bez licenčných poplatkov.

Moodle funguje on-line a preto je prístupný všade na svete. S predvoleným rozhraním kompatibilným s mobilným telefónom a pri kompatibilitе prehliadačov je obsah platformy Moodle ľahko dostupný a kompatibilný s rôznymi webovými prehliadačmi a zariadeniami.

Pre ochranu bezpečnosti údajov a súkromie užívateľov sa bezpečnostné funkcie softvéru Moodle priebežne aktualizujú pre zabezpečenie ochrany pred neoprávneným prístupom, stratou údajov a zneužitím. Pre zabezpečenie komplexnej ochrany možno Moodle jednoducho nainštalovať na súkromný zabezpečený cloud alebo server.

Samozrejme je možné používať aj iný vzdelávací softvér ako Moodle. Stačí sa ubezpečiť, že je ľahko dostupný, užívateľsky jednoduchý a umožní Vám prístup k študijným materiálom.

5. PILOTNÉ TESTOVANIE A HODNOTENIE VZDELÁVACIEHO PROGRAMU

Testovanie vzdelávacieho programu INDESK sa uskutočnilo v každej partnerskej krajine partnerskými organizáciami alebo v spolupráci so vzdelávacími inštitúciami, resp. odbornými školami. Pred samotným testovaním sme zostavili dotazníky na posúdenie kvality a účinnosti študijných materiálov a vzdelávacej platformy. Vypracovali sme spolu štyri dotazníky:

- Dva dotazníky určené pre mladých študentov boli zamerané na hodnotenie záujmu a poznatkov v oblasti podnikania. Prvý dotazník sa vyplňal pred začiatkom vzdelávania a druhý po jeho ukončení a meral potenciálne zvýšenie úrovne informácií a záujmu cieľovej skupiny o podnikanie.
- Dva dotazníky zamerané na hodnotenie študijných materiálov a e-learningovej platformy určené pre študentov a školiteľov.

Pomocou týchto nástrojov sme hodnotili, či si študenti zlepšili úroveň znalostí o podnikaní (vrátane nepravdivých predstáv, obáv, potrebných zručností...) a či sa zvýšil ich záujem o podnikanie. Hodnotili sme aj kvalitu študijných materiálov a nástrojov diaľkového štúdia.

¹⁷ <https://moodle.com/partners/>

Testovacia fáza sa realizovala v období od marca do júna 2018 vo všetkých partnerských krajinách využívajúc viaceré metodiky.

Na Slovensku sa testovalo 30 mladých žiakov a 7 školiteľov. Študenti boli zaradení do dvoch skupín:

- Študenti Súkromnej strednej odbornej školy - detašované pracovisko Veľký Meder. Testovanie tejto skupiny sa realizovalo v rámci výučby odborných predmetov (ekonómia, hotelový manažment...).
- Účastníci aktivít OZ Spoluprácou pre lepšiu budúcnosť - Veľký Meder. Testovanie tejto skupiny sa realizovalo v rámci vzdelávacích aktivít.

Pred implementáciou testovacej fázy sa uskutočnilo stretnutie s učiteľmi strednej odbornej školy s cieľom poskytnúť informácie o projekte a predstaviť náplň vzdelávacieho programu.

Vo Francúzsku sa v rámci programu INDESK testovalo celkom 35 študentov a 7 školiteľov. Partnerská organizácia Leno zaradila testovanie vzdelávacieho programu do vlastného školiaceho programu určeného pre uchádzačov o zamestnanie, a to najmä moduly obsahujúce metódy, ktoré im pomôžu hľadať prácu. Boli vymedzené 3 skupiny účastníkov:

- face-to-face odborná príprava v odvetví obchodu;
- 2 skupiny diaľkového štúdia v oblasti grafického softvéru pre stavebníctvo.

V prvej skupine sa testovala face-to-face forma vzdelávania, v ďalších dvoch skupinách kombinovaná forma vzdelávania. Školitelia sa v úvodnej časti venovali problematike podnikania a vysvetlili podstatu vzdelávacieho programu. Potom nasledovalo samotné testovanie a na záver sa uskutočnilo diskusné fórum za účasti školiteľov.

Dvaja školitelia zapojení do projektu INDESK sú odborníkmi na hľadanie zamestnania a trh práce. V súvislosti s modulom týkajúcim sa mentorstva pre podnikateľov dvaja úspešní podnikatelia predstavili svoje podnikanie a diskutovali s účastníkmi o podnikaní.

V Holandsku sa do fázy testovania zapojilo 10 študentov (hráči pozemného hokeja vo veku 18-25 rokov – študenti, zamestnaní aj uchádzači o zamestnanie) a 4 školitelia. Počiatočný počet účastníkov bol vyšší, ale celý kurz neabsolvovali všetci a nie všetci vyplnili dotazníky, či už z technických dôvodov alebo preto, že väčšina z nich nemala v úmysle podnikáť a nebola tak dostatočne motivovaná kurz absolvovať. Testovanie začalo stretnutím, na ktorom sa predstavil projekt a e-learningová platforma. V testovacej fáze sa postupne pridávali ďalší záujemci.

V Maďarsku sa testovacej fázy zúčastnilo celkovo 36 mladých študentov a 6 školiteľov. Účastníci boli študenti 11. a 12. ročníka Gymnázia J. Bolyaia. Väčšina z nich bola vo veku 17-19 rokov a len 3 z nich mali viac ako 20 rokov. Väčšina z nich prejavila záujem o podnikanie.

Testovanie sa uskutočnilo v rámci bežného vyučovania a obsahovalo face-to-face časť (2x45 minút denne po celkovo 4 dni). Pilotné testovanie tréningu bolo cieľené a zamerané na kompetencie z 10 modulov študijného materiálu. Školitelia sa snažili o interaktívny prístup a zapájali celú skupinu.

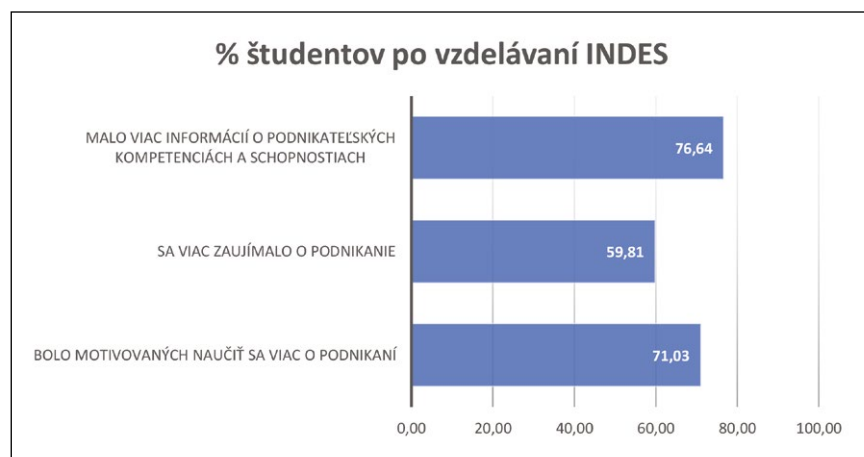
Na konci testovacej fázy sme získali celkovo 111 reakcií od mladých užívateľov a 24 reakcií od učiteľov alebo školiteľov.

Výsledky testovacej fázy:

Poznatky a záujem o podnikanie

Študenti pred tréningom aj po jeho absolvovaní zhodnotili úroveň svojich vedomostí a záujem o podnikanie. Získané výsledky poukazujú na nárast záujmu a poznatkov v tejto oblasti.

Viac ako 75 % účastníkov zvýšilo svoju úroveň informácií o zručnostiach potrebných pri podnikaní. Takmer u 60 % sa zvýšil záujem o podnikanie a 71 % bolo motivovaných dozvedieť sa viac o podnikaní. Na Slovensku a v Maďarsku boli reakcie ešte pozitívnejšie.



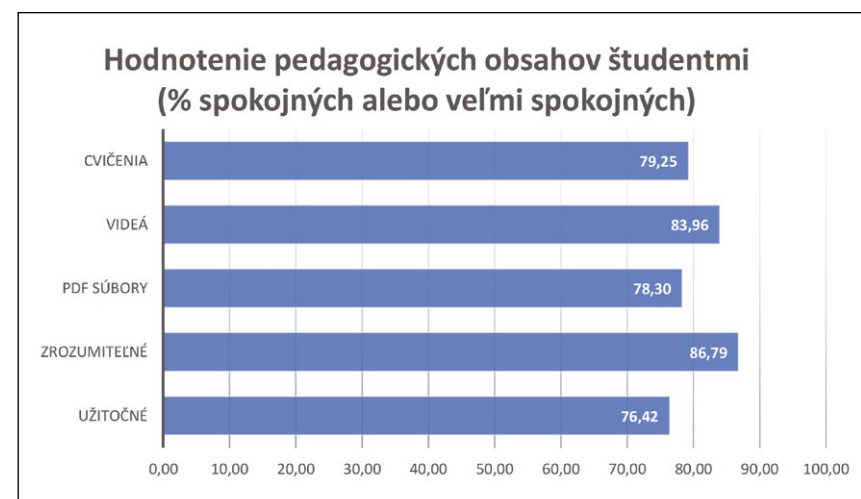
Zdroj: Vlastné spracovanie partnerstva INDESK

Pedagogické materiály

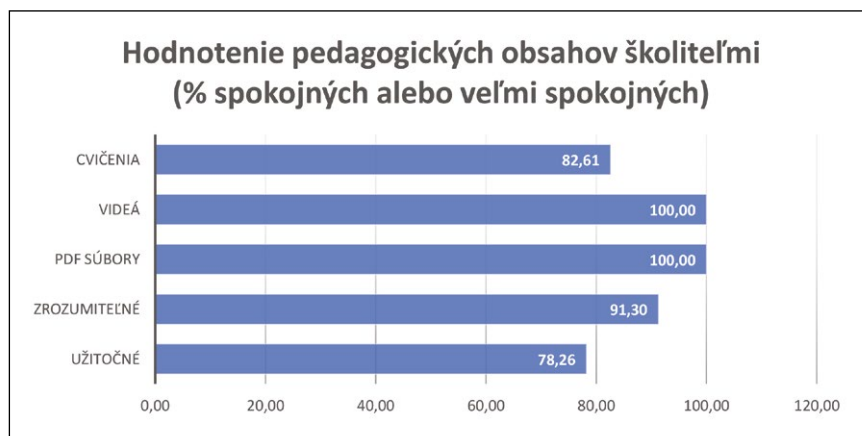
Študenti a školitelia hodnotili jednoduchosť a použiteľnosť študijných materiálov, konkrétne obsah a formát videonahrávok, PDF súborov a textových cvičení.

Viac ako 75 % študentov a 78 % školiteľov považovalo vzdelávací program za užitočný alebo veľmi užitočný z hľadiska zvyšovania záujmu študentov o podnikanie. Zrozumiteľnosť učebných materiálov považovalo za uspokojivú alebo veľmi uspokojivú viac ako 85 % študentov a 90 % školiteľov.

Pokiaľ ide o rozličné nástroje vzdelávacieho programu, videonahrávky hodnotili veľmi pozitívne študenti aj školitelia: 83 % študentov a 100 % školiteľov bolo s nimi spokojných alebo veľmi spokojných. Miera spokojnosti s PDF súbormi bola u študentov 78 % a školiteľov 100 % a takmer 80 % študentov aj školiteľov hodnotilo cvičenia ako uspokojivé alebo veľmi uspokojivé.



Zdroj: Vlastné spracovanie partnerstva INDESK



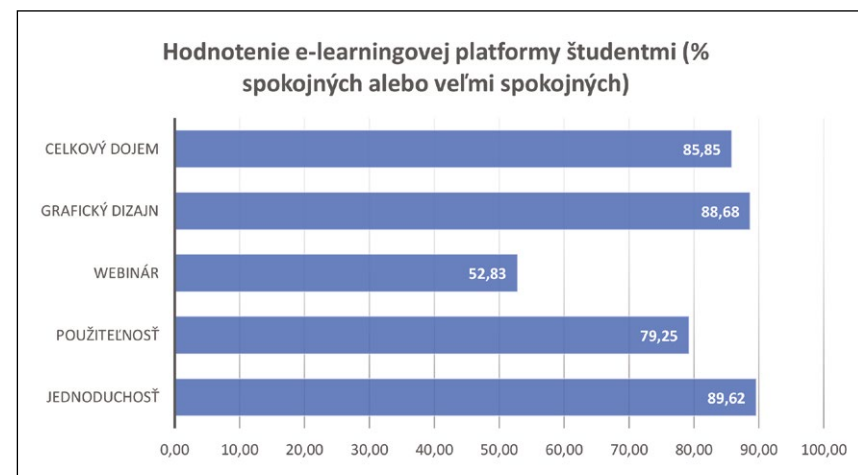
Zdroj: Vlastné spracovanie partnerstva INDESK

E-learningová platforma

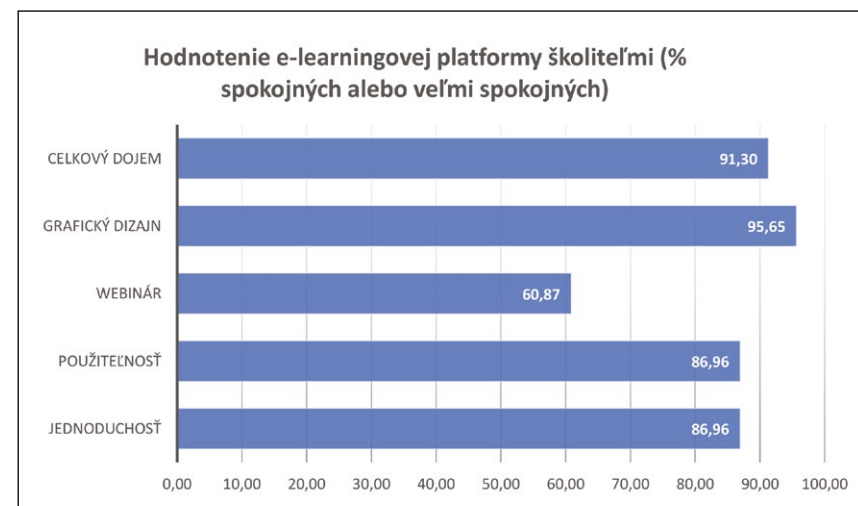
Študenti a školitelia mali hodnotiť platformu z hľadiska užívateľského komfortu a atraktívnosti dizajnu.

Jednoduchosť využívania e-learningovej platformy hodnotilo takmer 90 % študentov aj školiteľov pozitívne. Použitelnosť navigácie považovalo za vyhovujúcu 80 % žiakov a 87 % školiteľov. Použitelnosť webináru získala nižšie skóre, za vyhovujúcu ju považovalo približne 50 % študentov a 60 % školiteľov. Príčinou nižšieho hodnotenia boli určité problémy s prenosom zvuku, ktoré sťažovali používanie konferenčnej miestnosti. Grafický dizajn e-platformy hodnotilo veľmi pozitívne 88 % študentov a 95 % školiteľov.

Vo všeobecnosti e-learningovú platformu prijalo veľmi pozitívne 85 % študentov a 91 % školiteľov, ktorí ju hodnotili ako uspokojivú alebo veľmi uspokojivú.



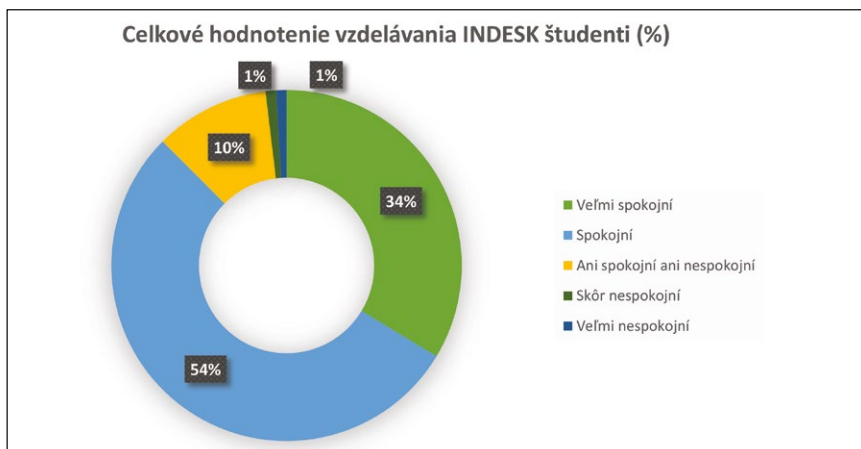
Zdroj: Vlastné spracovanie partnerstva INDESK



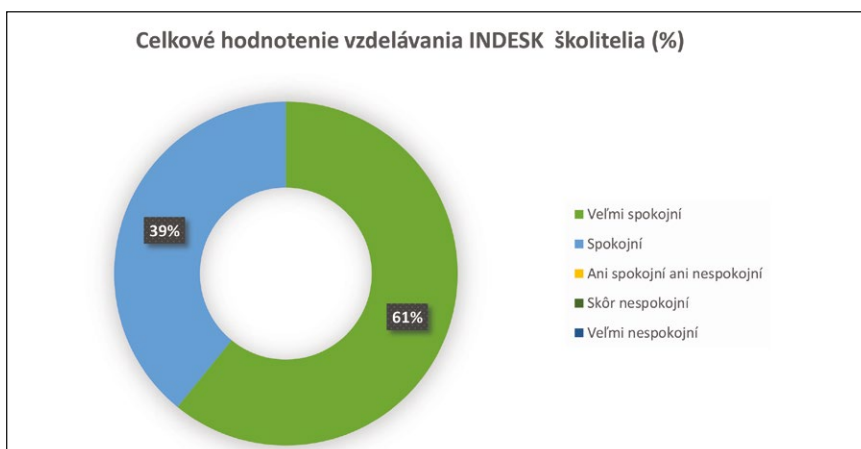
Zdroj: Vlastné spracovanie partnerstva INDESK

Celkové hodnotenie vzdelávacieho programu INDESK

Z hľadiska hodnotenia vzdelávacieho programu ako celku (pedagogické materiály, e-learningová platforma a mentorstvo) 87,5 % študentov a 100 % školiteľov s ním vyjadrilo spokojnosť.



Zdroj: Vlastné spracovanie partnerstva INDESK



Zdroj: Vlastné spracovanie partnerstva INDESK

6. ZÁVERY A ODPORÚČANIA

Na základe našich skúseností počas realizácie projektu INDESK sa program kombinovaného vzdelávania môže začleniť do existujúcich systémov odbornej prípravy a pomôcť študentom rozšíriť svoje kompetencie v oblasti podnikania a motivovať ich k zväženiu podnikateľskej dráhy. Keďže digitálne médiá zohrávajú čoraz dôležitejšiu úlohu vo svete podnikania, sme presvedčení o tom, že moderné a zaujímavé on-line študijné materiály majú svoje miesto vo vzdelávacom procese. Zároveň sme zistili a stále sme svedkami toho, že študenti uprednostňujú používanie študijných materiálov s pomocou učiteľa alebo škooliteľa. To je možné zabezpečiť formou klasického vyučovania v triede alebo aj formou dištančného/dialkového štúdia pomocou on-line nástrojov. Škooliteľ môže takýmto spôsobom študentom počas vzdelávania poskytnúť čoraz väčšiu autonómiu.

Väčšina mladých ľudí sa z rôznych dôvodov ešte stále obáva podnikania a cíti nedostatok zdrojov a podpory potrebnej na to, aby si mohli založiť vlastné podnikanie. Pre väčšinu z nich je podnikateľský život príliš komplikovaný a spája sa s veľkým rizikom neúspechu. Cieľom nášho projektu bolo vytvoriť vzdelávacie prostredie a študijné materiály, ktoré študentom pomôžu pripraviť sa na podnikateľskú dráhu, poskytnúť im informácie o predpokladoch na začatie podnikania, potrebných zručnostiach a praktických krokoch, ktoré sú neodmysliteľnou súčasťou života podnikateľa.

Na základe európskych iniciatív a praktických postupov identifikovaných v rámci projektu odporúčame v jednotlivých oblastiach a pre konkrétne cieľové skupiny prijať nasledujúce systémové opatrenia:



OBLASTI (pre ktorú oblasť)				
Odporúčania	Politiky	Vzdelávanie	Prístup k informáciám	Finančná podpora
Vláda v súčinnosti so sociálnymi partnarmi	Vytváranie priaznivého podnikateľského prostredia (napr. daňové zákony), znižovanie administratívneho a odvodového zaťaženia podnikateľov v spolupráci s národnými parlamentmi a Európskym parlamentom Tvorba aktívnej politiky trhu práce na podporu mladých podnikateľov.	Vytvorenie a podpora inovatívnych vzdelávacích programov zameraných na vzdelávanie mladých v oblasti podnikania nad rámec formálneho vzdelávania, podpora formálnych mentorských programov, podpora prenosu skúseností z osvedčených postupov zo zahranicia.	Vytváranie podmienok pre posilnenie spolupráce všetkých relevantných aktérov trhu práce a na zvyšovanie povedomia mladých ľudí o podnikaní, vytvorenie podpora informachého systému zahŕňajúceho úspešne zrealizované projekty pre mladých podnikateľov ako príklady dobrej praxe.	Zavedenie rôznych foriem financie podpory pre mladých podnikateľov – mikropožičky, bezúročné, nízko úročné požičky, využitie podporných fondov z EÚ, finančná podpora stráží a pobytov v zahraničných podnikateľských subjektoch.
Miestne a krajské úrady	Pripomienkovanie legislatívnych návrhov, odporúčania na zníženie administratívneho, odvodového a daňového zaťaženia v období začatia podnikateľskej činnosti (1. rok bez poplatkov, ďalšie 3 roky postupné zvyšovanie do povinej úrovne) v spolupráci s národnými parlamentmi.	Zabezpečenie realizácie inovatívnych vzdelávacích programov na rozvoj podnikateľského myslenia, prepojenie teoretického vzdelávania s praxou, umožnenie prenosu zahranicznych skúseností z podnikania mladých.	Zabezpečenie širokej palety informačných služieb – poradenské služby, vzdelávacie služby, informácie cez internet, zvyšovanie orientácie na klientov (aj vzdelávaním samotných úradníkov), vrátane potrebnej legislatívy pre podnikanie.	Realizácia a podpora (Organizovanie) vzdelávacích aktivít v oblasti možnosti financovania podnikateľských aktivít; realizácia aktívnej politiky trhu práce s podporou opatrení pre podnikanie mladých.
Inštitúcie formálneho vzdelávania	Pripomienkovanie legislatívnych návrhov, odporúčania na rozvíjanie podnikateľského myslenia mladých ľudí v rámci školského systému, rozšírenie študijných odborov na stredných a vysokých školách zameraných na podnikateľstvo v spolupráci s príslušnými riadiciami inštitúciami.	Využívať v rámci školského systému netradičné vzdelávacie metódy na rozvíjanie podnikateľského myslenia mladých. Zapojenie sa do projektových aktivít zameraných na zvyšovanie záujmu o podnikateľské študijné odbory; rozvíjať IKT zručnosti.	Možnosti prístupu k internetu, vytvorenie a využitie portálov zahŕňajúcich informácie o podnikateľstve v rôznych oblastiach, zvyšovanie schopnosti nájsť, triediť a využiť informácie o možnostiach podnikania, o relevantných úradoch, o možnostiach financovania podnikania.	Zabudovať do formálneho vzdelávacieho systému aktuálne informácie o možnostiach získania finančných zdrojov na zahájanie podnikania, na rozvíjanie podnikania z domácich aj zahraničných zdrojov, využitie podporného systému EÚ fondov alebo iných podporných mechanizmov ako aj možnosti využitia zahranicznych pobytov.

Organizácie neformálneho vzdelávania	Podpora vytvárania neformálnych mentorských programov zameraných na konkrétne oblasti na základe prieskumu požiadaviek trhu práce mladých podnikateľov a skúsených podnikateľov v praxi; prepojenie teórie s praxou, iniciovanie zaradenia námetov úspešných vzdelávacích programov do formálneho vzdelávania.	Vzdelávanie škooliteľov a pedagógov v oblasti aktuálnych informácií z podnikateľského prostredia. Rozvíjanie podnikateľských zručností a postojov mladých, rozvíjanie kreatívneho myslenia, realizácia vzdelávacích programov so zapojením úspešných podnikateľských subjektov.	Vytvorenie webových stránok, ktoré poskytujú komplexné informácie o rôznych oblastiach podnikania mladých ako dopĺňajúce informácie k formálnemu vzdelávaciemu systému: možnosti podnikania, informačné zdroje, finančné prostriedky, atď.	Poskytovať aktuálne informácie o možnostiach získania finančných zdrojov na zahájenie podnikania, na rozvíjanie podnikania z domácich aj zahraničných zdrojov, využitie podporného systému klastrov.
Podnikateľské zdrúženia	Iniciovať závažné členstvo v reprezentatívnych organizáciách podnikateľov/ klastrov so zmenami ich služieb pre členov, pripomienkovanie legislatívnych návrhov, podpora vytvárania priaznivého podnikateľského prostredia; iniciovanie nových legislatívnych nástrojov pre vytvorenie vhodných podmienok pre mladých začínajúcich podnikateľov.	Vytvorenie systému celoživotného vzdelávania s príhľadom na mladých podnikateľov, spolupráca s ministerstvom školstva a práce, so školami (najmä strednými a vysokými), získavanie účastníkov vzdelávania v spolupráci s úradmi práce, využívanie netradičných foriem vychovávaní za účasti podnikateľov z praxe.	Vytvorenie podporných síetí pre mladých podnikateľov, umožnenie internetového prístupu, poskytovanie poradenstva, vytvorenie databáz realizovaných projektov, možnosti financie podpory, príkladov dobrej praxe z domácich aj zahraničných zdrojov, umožnenie prístupu pre zdelenie informácií.	Poskytovanie/zdelenie vybavenia, využitie podporného systému klastrov a inkubátorov; Poskytovať aktuálne informácie o možnostiach získania finančných zdrojov na zahájenie podnikania a rozvíjanie podnikania z domácich aj zahraničných zdrojov. Mentorská pomoc pre mladých a potenciálnych podnikateľov v oblasti získania finančnej podpory na podnikanie.
Mimovládne a zastrešujúce organizácie	Pripomienkovanie legislatívnych návrhov a iniciovanie vytvorenia nových legislatívnych návrhov pre mladých podnikateľov, odporúčania na zníženie administratívneho zaťaženia, odvodového zaťaženia v začínajúcom období podnikania a daňového zaťaženia a na vytvorenie priaznivého podnikateľského prostredia.	Vytvorenie doplnkového vzdelávacieho systému pre mladých podnikateľov na základe zrealizovaných prieskumov potreb vzdelávania v požadovaných oblastiach so zapojením podnikateľov z praxe (mentorská pomoc).	Zvyšovanie informovanosti, podpora najmä mladých podnikateľov, vytvorenie možnosti pre poskytovanie poradenských služieb, informácií o vzdelávacích možnostiach a prístupe k financovaniu pre mladých podnikateľov.	Poskytovať aktuálne informácie a poradenstvo o možnostiach získania finančných zdrojov na zahájenie podnikania, na rozvíjanie podnikania z domácich aj zahraničných zdrojov, ako aj poskytovanie podpory na podnikanie zo strany mimovládnych organizácií.

OBLASTI (pre ktorú oblasť)				
Odporúčania	Politiky	Vzdelávanie	Pristup k informáciám	Finančná podpora
	Členstvo v reprezentatívnych organizáciách podnikateľov/incubátoroch, pripomienkovanie legislatívnych návrhov, podpora vyvíjania priaznivého podnikateľského prostredia.	Účast na vzdelávacích aktivitách v rámci formálneho aj neformálneho vzdelávania, ktorých absolvovanie vytvorí možnosť využiť služby klastrov/incubátorov pre začínajúcich podnikateľov.	Vytváranie sietí mladých podnikateľov, podnikateľských incubátorov, využitie IKT na výmenu skúseností.	Využívanie finančných možností, ktoré poskytujú inkubátory (zníženie nákladov na činnosť), využívanie finančnej podpory z rôznych zdrojov ako aj podpory na pobyty na zahraničných stážach.
Začínajúci podnikatelia				
Potenciálni podnikatelia	Štúdium legislatívy, oboznámenie sa so zákonmi, vyhláškami, nariadeniami, manuálmi, pravidlami a pod., ktoré súvisia s podnikaním. Formulácia požiadaviek na uloženie založenia podnikania a ich predkladanie ako podnetov pre legislatívu.	Účast na vzdelávacích aktivitách v rámci formálneho aj neformálneho vzdelávania, ktorých absolvovanie vytvorí možnosť využiť služby incubátorov pre začínajúcich podnikateľov.	Pristup k informáciám na ÚPSVR, zväzoch podnikateľov a iných zdrojoch, využívanie internetu a poradenstva na získanie informácií, účasť na informačných podujatiach, účasť na konkrétnych vzdelávacích aktivitách.	Využitie všetkých možností finančnej podpory mladých podnikateľov: incubátory, národné dotačné fondy, fondy EÚ, iné zahraničné fondy, nadačné fondy, zahraničné pobyty a stáže.

S
U
B
J
E
K
T
Y
(pre
koho)